

Státní oblastní archiv v Plzni - Státní okresní archiv Rokycany

Všeobecná živnostenská škola pokračovací Zvíkovec

1921 - 1943

Inventář

EL NAD č.: 296

AP.: 237

Olga Čiháková, PhDr. Hana Hrachová, Ph.D.

Rokycany 2009

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archivního souboru	3
II. Vývoj a dějiny archivního souboru	6
III. Archivní charakteristika archivního souboru	7
IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru	8
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování inventáře	9

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použité literatury a pramenů	10
---	----

Inventární seznam	11
--------------------------	----

Tiráž	13
--------------	----

I. Vývoj původce archivního souboru

Počátky učňovského školství u nás lze datovat již od poloviny 18. století, více méně však byly stále spjaty s cechovním systémem. Vydáním Živnostenského řádu v prosinci 1859 byla stanovena pravidla pro učební poměr. V roce 1883 byl vydán základní statut pokračovacích škol průmyslových a obchodních. Pokračovací školy byly podle něj rozděleny na všeobecné, zřizované pro místní průmysl, a zvláštní, neboli odborné, specializované na určitý obor nebo skupinu oborů.

Pokračovací školy byly připojeny ke školám středním, měšťanským a obecným. Byly zpravidla dvoutřídní a bývaly spojeny s tzv. přípravnými kurzy. Pro pokračovací školy vydalo ministerstvo školství učební osnovy, pravidla o učitelských silách a jejich dalším vzdělávání a zpravidla o financování těchto učebních zařízení. Správa těchto škol byla přísně centralizovaná za pomoci politických správních úřadů. Dozor nad pokračovacími školami vykonávali vládní komisaři z řad učitelů průmyslových škol – odborný dozor, a pak pětičlenné místní školní výbory – přímý dozor místní. Od roku 1884 byli pověřeni vládním dozorem inspektoři podle vytvořených obvodů, alespoň jednou ročně museli navštívit každou pokračovací školu ve svém obvodu.

Vyučování v průmyslových školách pokračovacích probíhalo sedm měsíců v roce, průměrně po 6ti hodinách týdně. Učni byli vyučováni základům kreslení od ruky, měřičství a základům geometrického rýsování, v živnostenských počtech a účetnictví.

V roce 1885 byly připojeny do soustavy odborného školství všeobecné školy řemeslnické. Tyto školy měly být přípravou k odbornému vzdělání pro řemeslnickou mládež. Do těchto škol byli přijímáni chlapci, kteří ukončili 12. rok věku a absolvovali 6. ročník obecné školy alespoň s dostatečným prospěchem.

Učňovské zařízení vydržovali většinou místní činitelé, stát přispíval jen na zřízení třetí třídy. Ta sloužila k dokonalejší odborné přípravě a byla nepovinná. V řemeslnických školách se vedle teoretických předmětů vyučovalo i ručním pracím a základům práce. Při těchto školách byly zřizovány živnostenské školy pokračovací pro učně a veřejné kreslírny pro řemeslníky.

Zásadním zlomem v rozvoji odborného školství byla první světová válka. Nejvíce jí byly postiženy živnostenské školy pokračovací. Většina těchto škol byla zrušena a na zbytku škol se vyučovalo nepravidelně. Ke konci války došlo v odvodech i na žáky pokračovacích škol. Tím došlo k úplnému rozkladu pokračovacího školství.

Po válce došlo postupně k nárůstu počtu živnostenských škol pokračovacích. Impulzem k tomu bylo vydání živnostenského zákona v roce 1924, který stanovil normy v oblasti výchovy a vzdělávání učňů. Živnostenské školy pokračovací byly rozděleny podle zaměření na školy všeobecné a odborné a z hlediska správního a hospodářského zajištění na školy samostatné a přičleněné.

V roce 1928 byla při ministerstvu školství utvořena Komise pro úpravu učebních osnov

živnostenských pokračovacích škol. Dva roky nato byla komise reorganizována a nahrazena Komisí pro diakritickou reformu živnostenských pokračovacích (učňovských) škol. Tato komise vydala nové rámcové osnovy. Osnovy byly rozděleny podle zaměření živností do šesti skupin pro živnosti kovozapracující, stavební a dřevodělné, umělecké, oděvní, potravinářské a obchodní.

Na počátku nacistické okupace došlo ke změně názvu živnostenských škol pokračovacích na učňovské školy. Vzhledem k neustálému zdůrazňování odborného zaměření učňovských škol, ztrácely všeobecné učňovské školy na významu a ve druhé polovině roku 1943 byly vládním nařízením č. 200/1943 Sb., o úpravě výcviku k povolání hromadně zrušeny.

Počátky průmyslového školství jsou na Rokycansku spojeny se vznikem Průmyslové školy pokračovací v Rokycanech v roce 1883. O osm let později vznikla škola v Radnicích a roku 1895 také Průmyslová škola pokračovací v Podmoklech.

Původcem fondu je Všeobecná živnostenská škola pokračovací ve Zvíkovci. Škola se v letech 1921 - 1928 nazývala Živnostenská škola pokračovací ve Zvíkovci. Ve školním roce 1928 - 1929 došlo k přeměně názvu na Všeobecná živnostenská škola ve Zvíkovci, v době okupace se užíval i německý ekvivalent názvu Allgemeine Berufsschule in Swikowitz.

Škola fungovala od školního roku 1921/1922, a to pod správou Josefa Krhounka. V té době zde bylo kolem třiceti žáků. Ve školním roce 1925/1926 byla škola vedena Karlem Budilem a v následujícím školním roce již Emilem Šmídem. V roce 1925 bylo zapsáno celkem 14 žáků, otevřen byl pouze první ročník. Výuka probíhala pouze jeden den v týdnu, a to v budově Obecné školy ve Zvíkovci. Postupně počet žáků opět stoupal, v roce 1927 jich bylo klasifikováno celkem 26, a to ve dvou třídách. Ve školním roce 1931/1932 nastoupil jako správce školy Václav Stránský zastupující řídící učitel ve Zvíkovci. Po něm funkci převzal v školním roce 1933/1934 Emanuel Vítkovec, správce školy v Chlumu. Správci školy většinou zastávali jiné funkce, takže vedení školy pro ně bylo spíše okrajovou záležitostí.

V letech 1936 - 1940 vedl školu František Hůla, posledním ředitelem se stal R. Folda. Ve školním roce 1940/1941 bylo zapsáno 23 žáků, z toho jen 4 dívky. Nejvíce studentů se zaměřovalo na zednickou živnost. Společně se vyučovaly živnostenské počty, vedení písemností, kalkulace živností, účetnictví, občanská nauka, odborné kreslení a rýsování.

Žáci pocházeli z okruhu obcí Zvíkovec, Hradiště, Chlum, Podmokly, Mlečice, Čilá, Chřč, Skryje, Ostrovec, Lhotka, Studená a Hatina. Ministerstvo školství a národní osvěty svým výnosem čj. 1344-33/4 z 26. 3. 1934 zrušilo Živnostenskou školu pokračovací v Prašném Újezdě. Díky tomu byl rozšířen obvod školy ve Zvíkovci o Olešnou, Lhotku, Chockov, Hlohovice, Svinnou, Kladruby, Hlohovičky a Prašný Újezd.

Na činnost instituce dohlížel po celou dobu její existence Školní výbor Živnostenské školy pokračovací ve Zvíkovci.

Ačkoliv ještě v srpnu 1943 probíhal zápis nových žáků, škola byla na základě vládního nařízení č. 200/1943 Sb., o úpravě výcviku k povolání zrušena v září 1943. Výuka v tomto školním roce již tedy nezačala. Inventář byl předán Učňovské škole v Rokycanech. Vedení účetních záležitosti školy včetně zrušení účtů bylo ukončeno v říjnu 1943.

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

Jak již bylo naznačeno v úvodu, škola fungovala při Obecné škole ve Zvíkovci pouze jeden den v týdnu. Lze předpokládat, že její písemnosti byly ukládány v této škole. Jejich vedením byl pověřen správce školy, v případě katalogů učitel. Knihy byly u původce pročíslvány.

Fond byl převzat do archivu 19. 1. 1970 (č. př. 112). Předávací protokol se bohužel nedochoval, nicméně víme, že písemnosti byly převzaty od Učňovské školy v Hrádku.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Původní název fondu byl Živnostenská škola pokračovací Zvíkovec. Při inventarizaci, kterou prováděla praktikantka Olga Čiháková v roce 2009, bylo zjištěno, že posledním platným názvem školy bylo označení Všeobecná živnostenská škola pokračovací. Podle toho byl rovněž upraven název fondu. Upřesněn byl rovněž časový rozsah fondu, z původního 1926 - 1945, na současný 1921 - 1943.

Z celkem 29 úředních knih a dvou podacích protokolů evidovaných na EL NAD, bylo zjištěno, že do fondu náleží pouze 27 knih (resp. 25 knih a 2 podací protokoly). Dvě knihy, a to zápisy ze schůzí školního výboru z let 1925 - 1938 a matriky žáků z let 1921 - 1942, budou vnitřně přesunuty do nově vzniklého fondu Školní výbor Všeobecné živnostenské školy pokračovací Zvíkovec.

Archiválie byly uspořádány podle schématu:

I. Knihy

I. 1 Knihy zápisů ze schůzí

I. 2 Knihy evidenční

II. Spisový materiál

II. 1 Registrurní pomůcky

Ve fondu nebylo provedeno žádné přehodnocení archiválií z důvodů jejich významu. Vnitřním přesunem bylo vyčleněno 0,02 bm. Aktuální rozsah fondu je tedy 0,17 bm. Veškeré písemnosti jsou začleněny do druhé kategorie a to na základě § 20, odst. 2 zákona č. 499/2005 Sb., o archivnictví a spisové službě v platném znění. Jsou psány česky, němčina se objevuje pouze u písemností vzniklých při okupaci, avšak pouze v kombinaci s češtinou (dvojjazyčný název školy či otisky razítek).

Fyzický stav písemností je dobrý.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

Písemnosti se dochovaly relativně v úplnosti. Pro poznání života na škole jsou skvělým pramenem zápisy z porad učitelského sboru vedené v letech 1925 - 1941 a samozřejmě katalogy žáků.

Písemnosti vhodně doplňuje fond Školní výbor Všeobecné živnostenské školy pokračovací Zvíkovec.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování inventáře

Fond uspořádala, inventární seznam sestavila Olga Čiháková. Úvod zpracovala Hana Hrachová ve Státním okresním archivu v Rokycanech v červenci 2009.

Rokycany, 2. 12. 2009

Olga Čiháková

Hana Hrachová

Seznam použité literatury a pramenů

Seznam právních norem:

Výnos ministerstva školství a osvěty ze dne 8. 2. 1943, č. 15,517/IV

Výnos ministerstva školství a osvěty ze dne 19. 6. 1948, č. A-92,243-IVa

Sbírka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava, ročník 1943

Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé, rok 1948

Seznam použité literatury:

Popis školního okresu Rokycanského, Rokycany 1898.

Ottův slovník naučný, svazek XXIV, Praha 1906

Ottův slovník naučný, dodatky, díl VI, svazek II, Praha - Litomyšl 2003

Čerhonorský Zdeněk, Vývoj učňovského školství v Československu, Praha 1973

Seznam použitých pramenů:

Martínková Petra, Živnostenská škola pokračovací Nepomuk 1887 - 1948. Inventář SOKA
Plzeň - jih se sídlem v Blovicích, 1993, s. 9, ev.č. 116.

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
---------	---------------	---------------	--------------

I. Knihy

I. 1 Knihy zápisů ze schůzí

1	Knihy zápisů z porad učitelského sboru (1. 10. 1925 - 8. 4. 1941)	1925 - 1941	K 1
---	--	-------------	-----

I. 2 Evidenční knihy

2	Katalog I. třídy	1921 - 1922	K 2
3	Katalog I. třídy	1922 - 1923	K 3
4	Katalog II. třídy	1922 - 1923	K 4
5	Katalog I. třídy	1925 - 1926	K 5
6	Třídní kniha a katalog I. třídy	1926 - 1927	K 6
7	Třídní kniha a katalog II. třídy	1926 - 1927	K 7
8	Třídní kniha a katalog I. třídy	1927 - 1928	K 8
9	Třídní kniha a katalog II. třídy	1927 - 1928	K 9
10	Třídní kniha a katalog I. třídy	1928 - 1929	K 10
11	Třídní kniha a katalog II. třídy	1928 - 1929	K 11
12	Třídní kniha a katalog I. třídy	1929 - 1930	K 12
13	Třídní kniha a katalog II. třídy	1929 - 1930	K 13
14	Třídní kniha a katalog I. třídy	1930 - 1931	K 14
15	Třídní kniha a katalog II. třídy	1930 - 1931	K 15
16	Třídní kniha a katalog I. třídy	1931 - 1932	K 16
17	Třídní kniha a katalog I. třídy	1932 - 1933	K 17
18	Třídní kniha a katalog II. třídy	1933 - 1934	K 18
19	Katalog II. třídy	1934 - 1935	K 19
20	Katalog I. třídy	1935 - 1936	K 20
21	Katalog II. třídy	1936 - 1937	K 21
22	Katalog I. třídy	1937 - 1938	K 22

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
23	Katalog II. třídy	1938 - 1939	K 23
24	Katalog I. třídy	1939 - 1940	K 24
25	Katalog II. třídy	1940 - 1941	K 25
26	Katalog I. třídy	1941 - 1942	K 26
27	Katalog I. třídy	1942 - 1943	K 27

II. Spisový materiál

II. 1 Registraturní pomůcky

28	Podací protokol (20. 1. 1937 - 12. 12. 1942)	1937 - 1942	R 1
29	Podací protokol (1. 1. - 5. 10. 1943)	1943	R 2

Tiráž

Název archivní pomůcky: Všeobecná živnostenská škola pokračovací Zvíkovec

Značka archivního souboru: VŽŠP Zvíkovec

Časový rozsah: 1921 - 1943

Počet evidenčních jednotek: 29 (úředních knih 27, podací protokoly 2)

Počet inventárních jednotek: 29

Rozsah v bm: 0,17

Stav ke dni: 2. 12. 2009

Zpracovatel(é) archivního

souboru: Olga Čiháková

Zpracovatel(é) archivní

pomůcky: Hana Hrachová

Počet stran: 13

Počet exemplářů: 5 (v SOKA Rokycany 3)

Schválil: PhDr. Hana Hrachová, Ph.D.

dne 2.12. 2009 - č.j. SOAP/070-0553/2009